

Verwerkingslijnen prei maken verwachtingen waar

Paul van den Elzen had voor de bouw van de nieuwe verwerkingslijnen voor zijn prei een indrukwekkend lijstje eisen ten aanzien van efficiëntie, productkwaliteit en de mogelijkheid snel in te spelen op wensen van de klant. De wittebroodsweken zijn achter de rug. "Ze doen waarvoor ze zijn gemaakt."

DOOR JOOST STALLEN
joost.stallen@reedbusiness.nl

"O nze skybox", gebaart Paul van den Elzen naar de ruime, royaal van glas voorziene ruimte bovenin de kraakheldere bedrijfshal. Om misverstanden te voorkomen: van den Elzen heeft zijn toehoorder niet uitgenodigd voor een avondje voetbal van PSV of van de lokale FC in Uden, waar het bedrijf van Van den Elzen is gevestigd. Wél om te zien hoe sinds begin dit jaar bij 'Van den Elzen Groentenproducties' de manier van prei verwerken verloopt. Door het raam zijn vier verwerkingslijnen naast elkaar te zien. Vandaag zijn er drie in bedrijf. Het is bijna indrukwekkender dan 22 rennende kereltjes op jacht naar één bal.

Groenten&Fruit kreeg eind vorig jaar een eerste inkijkje in de

Op de achtergrond twee schoningslijnen, met vooraan het wasgedeelte.

verwerkingslijn, waaraan toen de laatste constructieve hand werd gelegd. De uitleg kwam daarbij van Hans van Asseldonk van GeGe Machinebouw, verantwoordelijk voor de opzet van deze verwerkingslijn. Hij maakte duidelijk dat de werkaanpak volledig anders is dan vaak gebruikelijk bij de verwerking van prei, vanaf het opleggen tot en met de afvoer van het kant en klare product. Niet zozeer met mechanische hoogstandjes, als wel door de slimme inzet van elektronica en personeel, en een uitgekoekte werkwijze (zie kader 'Werking in kort bestek').

Basis onder het project was een plan van eisen: gericht op arbeidsomstandigheden, onder droge, schone omstandigheden, en met behoud van een maximale efficiëntie. De afnemers moeten à la minute worden bediend met een product op maat, in beperkte en in grote hoeveelheden. Een systeem van tracking en tracing moet ervoor zorgen dat de klant op elk moment inzicht heeft in de teelt- en verwerkingshistorie van zijn product.

WASSTRAAT

Een half jaar later zijn er de nodige kilo's prei door de verwerkingslijnen gegaan en kan de vraag worden gesteld of het werkt zoals vooraf bedacht: met droog schonen, en met de insteek dat iedere persoon die de prei schoont deze prei ook zelf inpakt. Daarmee ligt het gevaar voor afstemverliezen op de loer, leidend tot frustratie en een tegenvallende arbeidsprestatie. En last but not least: hoe gaat het met de kwaliteit van de prei?

Van den Elzen heeft er niet veel woorden voor nodig om duidelijk te maken hoe de lijnen functioneren. "Ze maken waarvoor

Prei opleggen en verdelen voorafgaand aan het snijden van plad en wortels.

Een bandje achter de snij-unit bevoorraadt om en om twee afneembanden.

Werking

Voor elk van de vier verwerkingslijnen staat een schaarlift, die de gerooide prei van onderaf uit de rekken duwt. De oplegger kan de prei op een vaste hoogte oppakken. De prei gaat wordt vervolgens ingekort, aan het blad en/of de wortelpruik. De wasinstallatie in deze unit wordt normaal niet gebruikt. De prei gaat vervolgens naar twee boven elkaar liggende afneembanden. Het vullen van deze banden gaat om en om, met een in hoogte variabel transportbandje.

Aan een lijn zijn maximaal 10 personen bezig met schonen, sorteren - meestal in 2 of 3 sorteringen - en inpakken. Iedere persoon heeft zo'n 1,5 meter werkruimte. Op elke volle kist komt een barcodesticker, zodat naast algemene (veld)informatie over de betreffende partij ook de kwaliteit van de prei in de kist bekend is, en wie de kist heeft ingepakt.

Een afneemband voert pas nieuwe prei aan als deze band helemaal leeg is. Dat wordt gesignaleerd met een

laserstraal die in de lengterichting over de band is gericht. Pas wanneer die niet wordt onderbroken (door 'in de weg liggende' prei), komt de band in beweging. Afstemverliezen worden voorkomen door de draaisnelheid bij het vullen van de afneemband te variëren. Draait de band tijdelijk langzamer, dan komt er een relatief dikkere laag prei op, sneller draaien geeft minder prei. Een snelle/ervaren werker krijgt aldus meer prei te verwerken dan iemand met een lager werktempo. De voorman houdt deze afstemming in de gaten en past de draaisnelheid van de band aan. Dat gaat eenvoudig via een computerscherm. Is een persoon toch sneller klaar dan verondersteld, dan gaat hij/zij verder met prei op de andere schoningsband.

De volle kisten gaan op een centrale band richting een checkweger. Kisten met een correct gewicht gaan naar de wasstraat, te lichte of te zware kisten worden automatisch op een zijspoor gezet en gecorrigeerd.

ze zijn gebouwd. Alleen bij het wassen is een aanpassing uitgevoerd. In de oorspronkelijke opzet was voorzien dat de ingepakte prei onder een zeer royale waterdouche zou gaan. Dat ging goed tot in februari, maart. Prei moet brandschoon zijn en dat was hij op dat moment niet." Dit is opgelost met een radijswasser, waarin de kisten kopje-onder gaan. Met perslucht wordt het water in beweging gebracht. Dit wassysteem is tijdelijk en wordt vervangen door een vergelijkbaar wassysteem, maar met water met een temperatuur rond het vriespunt. Deze 'shockcooling' moet de producttemperatuur in één klap sterk reduceren.

OP ROLLETJES

Van bovenaf is goed te zien hoe alle handlingsstappen van begin tot eind op elkaar ingrijpen. Het gaat zonder hapering, als een spreekwoordelijke geoliede machine. Dat afstemverliezen niet aan de orde zijn, is eveneens goed te zien. Iedereen werkt voor wat waard is. Van den Elzen: "Er zijn er die doen 240 tot 260 kilo prei per uur. Gemiddeld zitten we nu op 140 à 150 kilo per manuur. Opvallend is ook het (barcode)systeem dat direct inzicht biedt in de gang van zaken op de werkvloer en in de kwaliteit van het product, laat bedrijfsleider Gijs van den Oever aan de hand van een registratieprogramma zien. Kengetallen als kwaliteitsverdeling per partij prei per perceel en per persoon zijn direct naar voren te halen.

Bijna klaar met de prei op de bovenste afneemband. Daarna kan direct worden doorgedaan met prei op de onderste band.

Aan het eind van elke werkdag maakt iedere persoon zijn eigen werkplek schoon. Het komt erop neer dat het afval direct in de verdiepte afvoergoot kan worden geveegd. Dat is minutenwerk. Op zaterdagmiddag is het grote schoonmaak: met een sopje in warm water. "Niet met een hoge-drukspuit, want daarmee doe je soms meer kwaad dan goed. Daarna wordt alles gesmeerd. Dan houd je het bij en kost het nooit veel tijd." ■

Ga voor bewegende beelden naar DeGroentenFruit.nl/fotofilm.htm

De prei gaat kopje-onder in bad. De huidige opstelling wordt vervangen door een vergelijkbaar wassysteem met shockcooler.

De instelling van de bandsnelheid per werkplek. Op plekken 4 en 9 staan twee toppers, op werkplekken 1 en 2 staat personeel dat zich aan het inwerken is.